

עָרַב וַיְהִי בֶקֶר? לְדַעַת שְׁהַרִי אֵין יוֹם בְּלִי לִילָה וְאֵין לִילָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא צְרִיכִים לְהַפְרֹד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁיִצֵּא אוֹר רֵאשׁוֹן, הַתַּפְּשֻׁט בְּכָל הַיָּמִים, שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם בֶּקֶר, וְאֵין בֶּקֶר אֲלֵא מִצַּד שֶׁל אוֹר רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יוֹם רֵאשׁוֹן הוֹלֵף עִם פְּלֵם, וְכָלֵם בּוֹ, כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׁאֵין בְּהֵם פְּרוּד וְהַפֵּל אַחַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, תְּהִיָּה הַתַּפְּשֻׁטוֹת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וְאֵלֶּה הֵם הַמְּלֹאכִים שְׁנִבְרָאוּ בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, יֵשׁ לְהֵם קִיּוּם לְהַתְקִים לְצַד יָמִין. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, אֶת - לְכָלֵל אֶת הָאֶסְפֵּקֶלְרִיָּה שְׁלֵא מְאִירָה עִם אֶסְפֵּקֶלְרִיָּה מְאִירָה, שְׁנֵאמַר [בן] כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת - לְכָלֵל [וְהַכְלִיל] וְלִרְבוֹת אֶת כָּל הַמְּלֹאכִים שְׁבָאִים מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה, וְכָלֵם מְאִירִים כְּבַתְחִלָּה בְּקִיּוּם שְׁלֵם.

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹף הַיָּמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּזֶה נִכְרְדוּ מֵיִם עֲלִיוֹנִים מִמֵּיִם תַּחְתּוֹנִים. רְקִיעַ - הַתַּפְּשֻׁטוֹת הַיָּמִים, וְהַרִי נֶאמַר. וַיְהִי מְבַדִּיל - בֵּין מֵיִם עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ - בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה. וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא וַיַּעַשׂ, שְׁהַגְדִּיל אוֹתוֹ בַּגְּדִלוֹת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁנֵי נִבְרָא גִיהֶנֶם לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם. בְּשָׁנֵי נִבְרָא מַחְלֶקֶת. בְּשָׁנֵי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְלָכֵן לֹא כְּתוֹב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שְׁבָא יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כֶּף כִּי טוֹב פְּעָמִים, אַחַד עַל הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שְׁנִי, וְאַחַד לְעֲצוּמוֹ. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַתְּתַקֵּן הַיּוֹם הַשְּׁנִי

לִילָה בְּלֹא יוֹם וְלֹא אִבְעוֹן לְאַתְפָּרְשָׂא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַהוּא יוֹם דְּנִפְקָ אוֹר קְדָמָאָה אַתְפָּשֻׁט בְּכֻלְהוּ יוֹמֵי, דְּכְתִיב בְּכֻלְהוּ יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמַע דְּכְתִיב בְּכֻלְהוּ בֶקֶר, וְלֹאוּ בֶקֶר אֲלֵא מְסֻטְרָא דְאוֹר קְדָמָאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר יוֹמָא קְדָמָאָה אֲזִיל עִם בְּלָהוּ וְכֻלְהוּ בִיָּה, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְלֹאוּ בְּהוּ פְּרוּדָא וְכֻלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יְהִי (ד"א ל"ג אוֹר) אַתְפָּשֻׁטוֹתָ דְהָאֵי אוֹר לְתַתָּא, וְאֵלֵין אַנּוּן מְלֹאכִין דְאַתְבְּרִיאוּ בְיוֹמָא קְדָמָאָה אֵית לוֹן קִיּוּמָא לְאַתְקִימָא לְסֻטְרָא יְמִינָא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֶת לְאַתְכְּלָלָא אֶסְפֵּקֶלְרִיָּאָה דְלֹא נְהָרָא עִם אֶסְפֵּקֶלְרִיָּאָה דְנְהָרָא דְאַתְמַר (ד"א בִיָּה) כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת לְאַתְכְּלָלָא (ד"א לְאַכְלָלָא) וְלֹאֶסְגָּאָה כְּלָהוּ מְלֹאכִין דְאַתְיִין מְסֻטְרָא דְאוֹר דָּא, וְכֻלְהוּן נְהָרִין כְּקְדָמִיתָא בְּקִיּוּמָא שְׁלֵים:

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹף הַיָּמִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהָאֵי אַתְפָּרְשׁוּ מִיִּין עֲלֵאֵין מִמִּיִּין תַּתָּאֵין. רְקִיעַ פְּשִׁיטוֹתָא דְמִיִּין וְהָא אַתְמַר. וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מִיִּין עֲלֵאֵין לְתַתָּאֵין:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. בְּסִגְיָאוּ עֲלֵאָה, וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא וַיַּעַשׂ, דְאַסְגִּי לִיָּה בְּרַבּוֹ סִגְיָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשָׁנֵי אַתְבְּרִי גִיְהֶנֶם לְחִיִּיבֵי עֲלָמָא, בְּשָׁנֵי אַתְבְּרִי מַחְלוּקָתָא. בְּשָׁנֵי לֹא אֲשַׁתְּלִים בִּיָּה עֲבִידְתָּא, וּבְגִין כֶּף לֹא כְּתִיב בִּיָּה כִּי טוֹב, עַד דְאַתָּא יוֹם תְּלִיתָאָה וְאֲשַׁתְּלִים בִּיָּה עֲבִידְתָּא, בְּגִין כֶּף כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי, חַד עַל אֲשַׁלְמוֹת עֲבִידְתָּא דְיוֹם שְׁנִי, וְחַד לְגַרְמִיָּה. בַּיּוֹם תְּלִיתָאֵי אַתְתַּקֵּן יוֹם שְׁנִי וְאַתְפָּרְשׁ בִּיָּה מַחְלוּקָתָא. וּבִיָּה אֲשַׁתְּלִימוּ רַחְמֵי עַל חִיִּיבֵי גִיְהֶנֶם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה

ונבדלה בו מחלקת, ובו השתלמו רחמים על רשעי הגיהנם. ביום השלישי משתככים שלהבות הגיהנם. משום כך נכלל בו שני ונשלם בו.

רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון. אמר לו, אור זה ביום ראשון, וחשך ביום שני, ונפרדו המים ומחלקת היתה בו, למה לא נשלם ביום הראשון, שהרי זמין כולל את השמאל? אמר לו, על זה היתה מחלקת, ושלישי רצה להפנס ביניהם להכריע ולהרבות בהם שלום.

תדשא הארץ דשא - התחברות של מים עליונים בתחתונים לעשות פרות. מים עליונים [ד"א פרים ורבים] ועושים פרות, והתחתונים קוראים להם לעליונים פנקבה לזכר, משום שמים עליונים זכריים, ותחתונים נקביים.

רבי שמעון אמר, כל זה הוא למעלה והוא למטה. אמר רבי יוסי, אם כך, אלהים שאמרנו [ד"א אמר] מי האלהים? [ד"א אלא אלהים סתם] אלהים חיים למעלה. ואם תאמר אלהים למטה סתם, אלא למטה הוא תולדות, כמו שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ואמרנו בה' בראם. ואותו [שלמעלה] למעלה אביהם של הכל הוא, היא העשיה, ועל זה הארץ עושה תולדות, שהרי היא מתעברת פנקבה מן הזכר.

רבי אלעזר אמר, כל הצבאות היו בארץ, ולא הוציאה את כחה, והם תולדותיה, עד יום [חמישי] הששי, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. ואם תאמר, והרי כתוב ותוצא הארץ דשא? היה גנוז בה עד שהצטרף. שהרי

משתככין שביבין דגיהנם. בגיני כך אתפליל ביה יום שני ואשתלים ביה.

רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר ליה האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני ואתפרשו מיא ומחלוקת הוה ביה, אמאי לא אשתלים ביום ראשון דהאי ימינא כליל לשמאלא, אמר ליה על דא הוה מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל בינייהו לאכרעא ולאסגאה בהו שלם:

תדשא הארץ דשא, אתחברותא דמיין עלאין בתתאין למעבד פירין. מיין עלאין [ד"א פרו ורבו] ועבדי איבין, ותתאי קראן לון לעלאין פנוקבא לגבי דכורא, בגין דמיין עלאין דכורין ותתאי נוקבין.

רבי שמעון אמר כל דא הוא לעילא והוא לתתא. אמר רבי יוסי אי הכי אלהים דקא אמרן [ד"א אמר] מאן אלהים, [ד"א ל"ג אלא אלהים סתם] אלהים חיים לעילא, ואי תימא לתתא אלהים סתם. אלא לתתא איהו תולדות, [ד"א ע"ב] כמה דאת אמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואמרין בה' בראם, וההוא [ד"א דלעילא] לעילא אבהן דכלא הוא איהי עבידתא, ועל דא ארעא עבדת תולדות, דהא היא מתעברא כנוקבא מן דכורא.

רבי אלעזר אמר כל חילין הוו בארעא ולא אפיקת חילקא ואנון תולדותיה עד יום [חמישי] הששי דכתיב תוצא הארץ נפש חיה, ואי תימא והא כתיב ותוצא הארץ דשא. אלא אפיקת תקון חילקא לאתישבא פדקא יאות וכלא הוה גניז בה עד דאצטרין. דהא בקדמיתא כתיב צדיא וריקנא כתרגומו, אלא הוציאה תקון כחותיה פדי להתישב פראוי, והכל